

אחשורוש אמרה את מזמור כב בתהילים:
"אלי אלי — למה עזבתי", וכל המשך
המזמור.

ומזמור זה פותח: "למנצח על אילת השחר",
שהוא כינוי לאסתר.

אמר רבי זירא: למה נמשלה אסתר לאילה?

לומר לך: מה אילה רחמה צר, והביבה על
בעלה כל שעה ושעה כשעה ראשונה, שהיא
בתולה.

אף אסתר, היתה הביבה על אחשורוש כל
שעה ושעה, כשעה ראשונה.

אמר רב אסי: למה נמשלה אסתר לשחר
[אילת "השחר"]?

לומר לך: מה שחר סוף כל הלילה — אף נס
פורים שהיה בימי אסתר סוף כל הנסים.⁽²⁾

ומקשינן: והא איכא נס חנוכה, שהיה אחרי
אסתר!

ומתצינן: אסתר סוף כל הניסים, שניתנה
לכתוב בכתבי הקודש במגילה קא אמרינן.
אבל הניסים שהיו אחריה לא נכתבו בכתבי
הקודש.

ומקשינן: הניחא התירוץ שתירצנו למאן
דאמר "אסתר ניתנה לכתוב על ידי רוח
הקודש".

וסימניך: תנורא קרירא, תנור קר קשה
לחמם אותו יותר מאשר תנור חם. וכיוצא
בזה גוף האדם, שהוא צונן בחורף, קשה
לחמם אותו. ואם האדם לוקה בחום בחורף,
סימן שחולי קשה מחממו.

מיגמר בעתיקא לחזור וללמוד דבר עתיק,
שלמד אותו ושכח — קשיא מחדתא. קשה
יותר מאשר ללמוד דבר חדש שלא למד
מעולם.

וסימניך: טינא בר טינא. טיט בן טיט.

כלומר, טיט שגובלים אותו מטחינת טיט
שהיה בכותל ישן, קשה לגבלו יותר מטיט
של עפר חדש.

שנינוו בברייתא לעיל: רבי אומר: אינו דומה
תימור של לבנה לתימור של חמה. תימור
של לבנה מתמר ועולה כמקל, תימור של
חמה מפציע לכאן ולכאן.

אמר רבי אבהו: מאי טעמא דרבי?

דכתיב: [בתהלים כב] "למנצח על אילת
השחר". כינה הכתוב את השחר "אילה":

מה אילה זו קרניה מפצילות [מתפצלות]
לכאן ולכאן — אף שחר זה, מפציע לכאן
ולכאן.

הגמרא במסכת מגילה [טו ב] אומרת
שכאשר אסתר הגיעה לבית הצלמים של

הפלאת בלילה". והפיוט מסיים בנס אסתר:
"שנאה נטר אגגי וכתב ספרים בלילה". וזה
כוונת הגמרא שאסתר היא סוף כל הניסים
המפורסמים שנעשו בלילה. והגמרא מקשה על
זה מנס חנוכה שנעשה בלילה.

נבוכים. תוספות רי"ד. ושפת אמת.
2. הקשה המהרש"א למה נמשלו הניסים
ללילה? הרי אדרבה יש להמשילם לאור!
ותירץ המהרש"א שהניסים המפורסמים נעשו
בלילה כמו שיסד הפייטן בפיוט "אז רוב ניסים